

als professors estrangers, en les paraules que va pronunciar. «No crec necessari de fer cap discurs», va dir, «però vull aixecar la meua copa en honor de Catalunya». També llavors de l'homenatge al senyor Puig i Cadafalch, amb motiu dels seus vuitanta anys, va significar la seva voluntat d'assistir personalment a l'acte de lliurament del primer volum de la Miscel·lània, i si no va realitzar-ho, fou perquè la mort ens el prengué pocs mesos abans. Altres catalans podrien parlar, així mateix, de les atencions que va tenir sempre envers ells en hores difícils. Recordem, encara, que, en un dels cursos de la Universitat d'Aix de Provença, va fer una sèrie de conferències sota el títol afalagador de *La thalassocràtie catalane*. Tot plegat vol dir que al nostre dol per la desaparició de l'historiador eminent, endut per una cruel malaltia quan encara podia haver donat els fruits més madurs de la seva producció, s'uneix la nostra aflicció per la pèrdua d'un bon amic de Catalunya.

FERRAN SOLDEVILA

EMILIO CAMPS CAZORLA

* 1903 - † 1952

Mort a Madrid, el dia 28 de gener de 1952, en plena maduresa i activitat, Emilio Camps Cazorla era un dels millors coneixedors de l'art hispànic. Format al caliu del Centro de Estudios Históricos de Madrid, on començà a treballar l'any 1916, quan era encara un infant, fou un dels deixebles predilectes de Manuel Gómez Moreno i de F. X. Sánchez Cantón, i, pels seus estudis de conjunt, s'havia ocupat sovint de l'art català. Camps Cazorla tenia també una activitat destacada com a arqueòleg, puix que havia pres part en diverses excavacions, entre altres al poblat del bronze mediterrani de Montefrío, al poblat del ferro cèltic de las Cogotas, a la necròpolis ibèrica de Tugia, a la visigòtica de Castiltierra, i a les del palau califal de Medina Azzahara. La seva especialitat, però, eren els estudis d'història artística de l'època visigòtica i musulmana i sobre la ceràmica medieval i les seves derivacions posteriors.

Era un conferenciant incansable, i en aquest concepte un dels més actius membres de les Misiones de Arte iniciades pel citat Centro de Estudios Históricos. Aquesta activitat perjudicà la seva tasca d'escriptor, de la qual queden, de tota manera, nombrosos articles de revista. El seu treball més important, titulat *El arte hispano visigótico*, ha restat inèdit, encara que el capítol sobre aquest art aparegut al volum III de la *Historia de España* dirigida per Menéndez Pidal, n'és un resum complet. Recordem, a més, el llibre *El arte románico en España*, les *Cartillas de Arqueología española*, i, amb caràcter pòstum, ha aparegut darrerament (1953) un volum titulat *Módulo, prospecciones y composición de la Arquitectura califal cordobesa*.

Pertanyia des del 1930 al Cos de Museus, i des del 1949 al d'Universitats. En el primer havia estat sots-director del Museu Arqueològic Nacional de Madrid. A la mort, també inesperada, de Taracena, Camps el succeí en la direcció, però la mort el sorprengué es pot dir al moment de prendre possessió del seu nou càrrec, per al qual reunia les millors condicions, la qual cosa fa més sensible la seva pèrdua. A part de la col·laboració amb Taracena en la

reinstal·lació de l'Arqueològic Nacional després de la guerra, havia pres una part molt important, juntament amb Camón Aznar, en la del nou Museu madrileny Lázaro Galdeano. El mes de juny de 1951, l'última vegada que el veiérem, discutírem amb ell les solucions donades als difícils problemes d'instal·lació que es presentaren en fer públiques les col·leccions del vell banquer i adaptar la seva casa privada del carrer de Serrano a les necessitats d'un Museu públic. Camps es mostrà un dels millors tècnics espanyols en museística i reeixí plenament en la tasca que li havia estat encomanada.

Bé que nat a Fuensanta de Martos (Jaén), on veié la llum el dia 31 d'octubre de 1908, Camps era d'ascendència catalana.

JOSEP DE C. SERRA I RAFOLS